

DOBÓ ATTILA

**A MAGYAR
TEKERCSBÉLYEGEK
KÉZIKÖNYV ÉS KATALÓGUS**

**KIADJA A MAGYAR BÉLYEGGYŰJTŐK
ORSZÁGOS SZÖVETSÉGE
Budapesten, a MILLECENTENÁRIUM évében**

ELŐSZÓ

(Vorwort)

A magyar tekercsbélyegekről eddig megjelent filatéliai írások száma nem éri el a húszat. Ezek többsége jelen mű szerzőjének tollából került a szakirodalomba, elsősorban a Filatéliai Szemle oldalaira. Ma már több olyan eseménynek lehetünk tanúi, amelyek azt igazolják, hogy a téma kiérdemelte a filatéliai figyelmet és a megbecsülést.

Nemcsak Magyarországon, hanem egy nemzetközi (FIP) kiállításon is rangos elismerést kapott a magyar tekercsbélyeg 1985-ben, amikor a hamburgi MOPHILA külön ezüstéremmel díjazott egy magyar tekercsbélyeg anyagot. A Magyar Filatéliai Tudományos Társaság egyik alapító tagja - történetesen e Kézikönyv szerzője székfoglalójában is erről a témáról tartott előadást.

Mintegy negyedszázadon keresztül, - 1965-től napjainkig-, fontos szerepet töltött be a tekercsbélyeg a magyar forgalmi bélyegek sorában, anélkül, hogy a bélyeggyűjtők, és a filatéliai kutatók figyelmét szélesebb körben magára vonta volna. A nagypéldányszámú, és elsősorban bérmentesítési célból kiadott bélyegek sorsához hasonlóan, a forgalomból való kifutás után, már alig fellelhető ritkaságként kezd a bélyeggyűjtők körében figyelmet kelteni, népszerűvé és keresetté válni a tekercsbélyeg.

Felreértésre adott okot a Postaügyi értesítő, és a Filatéliai Vállalat kiadásában rendszeresen megjelenő Magyar bélyegek árjegyzéke c. kézikönyv, mivel következetesen, "*automata bélyegek*" elnevezéssel jelentették, illetve sorolták be a tekercsbélyegeket. Holott ezek nem automata bélyegek, és eddig Magyarországon soha nem is volt forgalomban automata-bélyeg. E kérdés, és a fogalmak tisztázása érdekében néhány külföldi példán keresztül - az I. részben - kitérünk röviden az automatabélyegek bemutatására is.

A mostani kiadvánnyal, a Magyar tekercsbélyegek kézikönyvével azt szeretnénk elérni, hogy az érdeklődő bélyeggyűjtők és a filatéliával foglalkozó szakemberek átfogó képet kapjanak a magyar bélyegkiadásnak, a bélyegárusítás automatizálásának erről a területéről. De egyben arra is törekszünk, hogy a fiatal bélyeggyűjtők figyelmét felhívjuk a modern filatéliában rejtőző lehetőségekre, az egyik kiaknázatlan, és hosszú ideig elhanyagolt területre. A bélyeggyűjtés szépsége és sokszínűsége abban is megmutatkozik, hogy korunkban is rátalálhatunk olyan filatéliai témákra, amelyekben elmélyedhetünk, és a kutatása által alkotó filatelistává válhatunk. Korunk is létrehozta a postai szolgáltatás jellegzetes formáit, ezekhez formákhoz a levélbérmentesítés új eszközeit. A modern filatélia dokumentumai, a szolgáltatás automatizálása és a postában is rohamos léptekkel terjedő digitalizáció izgalmas élményekkel várják a bélyeggyűjtőket.

A munkánk második részében külön katalogizáljuk a magyar bélyegtekerceket és a tekercsbélyegeket. A hazai filatelisták sajtóban eddig megjelent ismertetéseknél teljesebben, és arra törekedve állítottuk össze a katalógust, hogy itthon és külföldön

egyaránt alkalmazható összehasonlítási lehetőséget nyújtson, és ne rögzüljön mereven egy adott időpontra jellemző forint árfolyamhoz. Jó kiindulási alapnak és követésre érdemes mintának tartottuk a Magyar bélyegek kézikönyve c. szakkönyv pont-értékelésének rendszerét.

Megköszönve bélyeggyűjtő barátaim biztatását és támogatását a munka folyamán, és remélve, hogy célunk valóra válik e Kézikönyv közreadásával, kérjük, hogy észrevételeikkel járuljanak hozzá tisztelt Olvasóink egy későbbre tervezett, javított kiadás előkészítéséhez.

Ezúton szeretném kifejezni köszönetemet munkám segítőinek, támogatóinak: a Magyar Postavállalatnak, Kurdics Sándor MABÉOSZ elnöknek, dr Somogyi Tamásnak, a Bélyegvilág főszerkesztőjének, Surányi Lászlónak, a MAFITT tiszteletbeli elnökének, Visnyovszky Gábornak, a MAFITT titkárának, és Voloncs Gábor MABÉOSZ igazgató úrnak. Külön köszönettel tartozom Hegyi Lukács úrnak, a kiváló svájci filatelistának, aki munkám szakmai lektorálásával segítette a Kézikönyv megjelenését, valamint Reinhard Veit bajor filatelistának, aki elsőként hívta fel a figyelmemet a tekercsbélyegek filatéliai jelentőségére. Ezúton emlékezem meg Simády Béláról, a MABÉOSZ néhai elnökéről, aki több alkalommal véleményezte munkámat. Észrevételeikkel és tanácsaikkal mindannyian hozzájárultak ahhoz, hogy a tekercsbélyeg gyűjtés kivívja a filatélián belül a megilló helyét és rangját.

Budapest, 1996, 2022.

Dobó Attila

Néhány kiegészítő gondolat a 2022-es kiadáshoz

Huszonhat évvel ezelőtt jelenhetett meg a

Magyar Tekercsbélyegek
kézikönyv és katalógus c.

kiadványunk. Az eltelt két és fél évtized során a hazai tekercsbélyeg kiadás megszűnt, így kiegészítésre nem volt kényszerítő ok. A beárazást folyamatosan sikerült átvezetnünk a Magyar Bélyegkatalógus kiadványaiban, köszönhetően a kiadónak, a Philatelia Hungarica Kft munkatársainak.

Újabbban megint mutatkozik érdeklődés e gyűjtési terület iránt, és az esetleges félreértések vagy nem kellően megalapozott megközelítések elkerülése érdekében tartom szükségét most újra megjelentetni a Kézikönyvet. Természetesen némi igazításra szükség van, elsősorban az értékek tekintetében. A ritkasági fok jelképes feltüntetése tekintetében az R jelentése 500-1000,- €-nak feleltethető meg, a mindenkori átváltási kurzuson számolva a forint értéket.

Gyakran tévesztik össze a gyűjtők a sorszámozott és a sorszám nélkül megjelent kiadásokat, csak úgy, mint a sárga, enyves gumizású korai kiadásokat a későbbi, fehér színű gumizásúakkal.

Lényeges különbség a tekercsbélyegek gyakorisága tekintetében az egyéb forgalmi bélyegekkel szemben, hogy a korai kiadásokból összefüggő csíkok nem, vagy alig maradtak fenn, mivel a szakirodalom elég későn hívta fel a figyelmet erre a területre. Míg általában a változatok közül a korai

kiadású forgalmi bélyegek kerülnek az albumokba, a későbbi változatokra pedig alig fordítottunk figyelmet, a tekercsbélyegeknél ez nincsen így.

Példa erre az 1, 2, 3, 4 és 6 Ft-os tekercsbélyeg címlet, amikből sárga gumizású nagyon kevés maradt a gyűjtőknél, ellentétben a később forgalomba került fehér gumizású változatokkal.

Továbbra is szívesen veszünk minden észrevételt, javaslatot.

Pilisvörösvár, 2022. Júniusában

Dobó Attila

I. A magyar bélyegtekercesek

(Ungarische Markenrollen)

A magyar posta két alkalommal tett kísérletet arra, hogy ívbélyegek felhasználásával készítsen és forgalmazzon tekercsben tárolt bélyegeket. E szokatlan kísérlet egyik alkalommal sem bizonyult sikeresnek.

Mindkét alkalommal az éppen használatban lévő, nagy példányszámú, tömeges igények kielégítésére forgalomba bocsátott, forgalmi bélyegeket használtak fel. Mindkét alkalommal a bélyegívek szegélyeit használták fel a függőleges 10-es csíkok, illetve oszlopok összeillesztésére. Az így készített hosszabb, (egy kivétellel 1.000- 1.000 db. bélyeget tartalmazó) csíkokat tekercs formában tárolták, forgalmazták, illetve árusították. Nincsen adatunk arra nézve, hogy a gépi (un. automata) árusítással próbálkoztak volna, azonban e feltevés nem is zárható ki. Ugyanis az első kiadás idején (1912.) külföldön már működtek tekercsből árusító gépek, a második alkalommal pedig már évek óta Magyarországon is elterjedt volt a tekercsbélyeget árusító kézi hajtású automata készülék.

Bélyegárusító automata 1920-ból, a Postamúzeumban szerző felvétele a volt Népköztársaság úti épületben

20 filléres tekercsbélyeg
csíkokkal

bérmentesített ajánlott
levél

(Az 1.sz. tekercsbélyeg
záró szelvényel is)

Az 1. bélyegtekercs kiadás

(Markenrolle Erstausgabe)

Kibocsátás éve: 1912.

A sorozatban megtalálható bélyegek adatai: (1 .sz. táblázat)

Katsz	MBÁ	MBK	Mi.	Nom.	szín	ábra
I.	122	122	92	2 f	világossárga	turulos
II.	123	123	93	3 f	narancssárga	turulos
III.	124	124	94	5 f	zöld	turulos
IV.	125	125	95	6 f	zöldesbarna	turulos
V.	126	126	96	10 f.	vörös	turulos

Az 1909-es Turulos bélyegsorozat bélyegeiből 1912. novemberében hozott forgalomba bélyegtekercsket a Magyar Királyi Posta. A VI. (álló korona) vízjelű, 15-ös fésűsfogazattal készített bélyegívekből készültek a bélyegtekercs. A sűrű fogazatnak köszönhetően akadálytalan volt az árusító készülékben a bélyegek leválasztása a tekercsből.

A tekercsket úgy állították elő, hogy az íveket - feltételezhetően az ívek összeragasztása után- *csíkokra vágták*. A vágás valószínűleg olyan készülékkel, fixen beállított görgős késsorozattal történt, amelyen az ívekből összeragasztott ívtekercs *keresztül vezették*. A megvizsgált tekercsrészletek arra utalnak, hogy méretre állított görgős kések között vezették át a 10 X 1.000 db. bélyeget tartalmazó ívtekercs, mely készülék kis pontatlansággal, a fogazaton vágta szét a bélyegtekercsket, de az egyes bélyegek

hosszanti fogazatán párhuzamos eltérések előfordulnak. Ha a jobb fogazat hosszabb, akkor ugyanannyival rövidebb a bal oldali fogazat.

Ezt az eljárást látszik igazolni az a tény is, hogy a Turulos bélyegtekercesek bélyegeinek a hosszabbik oldalán a fogazat átvágása erős nagyítás mellett jól felismerhető. A vágás vonala egyenletes. Tépés esetében ez a vonal egyenetlen lenne.

Ugyancsak jól megfigyelhető, hogy a hosszabbik fogazat átvágásának vonalvezetési eltérése (ha van eltérés a vágás és a fogazat középvonala között), a két oldalon azonos irányban jelenik meg.

Az ívoszlopok összeragasztásánál trapéz alakú ívszegély illesztések találhatók. Az ívszegély alakjának a kialakítása az összeragasztást megelőzően kellett történjen, a szegélynek a fogazat menti, trapéz alakú kimetszésével.

A bélyegtekercesek címletei:

2 f., 3 f., 5 f., 6 f., és 10 f.

Minden címletből készült 1 .000 db-os tekercs. A 10 f-es címletből 500 db-os tekercs is került forgalomba.

A tekercsek közül a legritkább a 3 f- es címletű. A tekercsek nagy részét felhasználták a postahivatalok és a nagybani céges ügyfelek.

A tekercsekben a 10-10 db. bélyeget tartalmazó oszlopok tehát trapéz alakúra vágott ívszegéllyel illeszkednek egymáshoz. Az ívszegélyekkel összeragasztott bélyeg párok a teljes készlet 10 %- át tették ki, ezért az illesztett függőleges párok magasabb értékelése indokolt. Valódiságukat azonban csak a küldeményen megmaradt bélyeg lebélyegzése igazolhatja minden kétséget kizáróan. Az illesztés hamisítható lenne, azonban a gyűjtői érdektelenség eddig nem adott okot hamisításra. Ennek ellenére hamisított összefüggő párok előfordulhatnak. Fokozott elővigyázatosság indokolt!

A bélyegtekerceseket nem csomagolták erre a célra gyártatott borítószalaggal, illetve ilyen borítószalag eddig nem került a látókörünkbe.

A Magyar bélyegek monográfiája ismertetést ad a magyar bélyegtekercesekről. Leírja a bélyegtekerces kibocsátásának tapasztalatait: "... nem váltotta be a hozzáfűzött reményeket, mert 1913-tól már nem gyártották."

2 . bélyegtekercs kiadás (Markenrolle Zweitausgabe)

Kibocsátás éve: 1975 és 1990 között

A kiadás során felhasznált bélyegek adatai: (2 .sz. táblázat)

Kat.sz.	MBK	MBÁ	Mi. Nr	n.ért.	ábra
V.	-	2545	2503/A	1 Ft.	Körszálló
VI.	-	2844	2825/A	40 f.	Szarvas
VII.	-	2845	2826/A	1 Ft.	Salgótarján
VIII.	-	3314	3339/A	1 Ft.	Nyírbátor

Megállapításainkat a postahivatalokban vásárolt bélyegtekercs csíkok vizsgálatának alapján fogalmazzuk meg.

E forgalmi bélyegekből készített bélyegtekercs forgalomba hozatalának időpontjáról nincsenek pontos adataink. Azonban a bélyegek tüzetes vizsgálatából megállapítható, hogy a posta nem vette figyelembe az 1912-es bélyegtekercs kiadásának tapasztalatait.

A bélyegívek álló csíkokra darabolása kézi tépéssel történt, nem vágással. A tépett fogazat felülete egyenetlen, és mindig a fogazat középvonalán halad.

Minden esetben a bélyeg keskenyebbik oldalának szegélyét. használták fel a csíkok összeillesztésére. A bélyeg illesztése (ragasztása) az ívszegélyhez pontatlan, nem egységes és nem egyenletes. A fogazatok nem minden esetben esnek egymás fölé!

A bélyeg papírjának vastagsága és a 11-es fogazat miatt a gépi adagolás (kézzel elforgatott adagoló automata használata) e bélyegeknél nem lehetett sikeres. Ezért a levélfelvehelyek használták fel a bélyegtekercsket. (Kondoros, Gyula, Békés, Nyugat-Dunántúl, stb.)

E bélyegtekercs feltehetően 1982-ben kerültek ki a postahivatalokba.

I. Bélyegtekerccsek

1. Kibocsátás éve: 1912.

A sorozatban megtalálható bélyegek adatai: (1 .sz. táblázat)

Katsz	MBÁ	MBK	Mi.	Nom.	szín	ábra
I.	122	122	92	2 f.	világossárga	turulos
II.	123	123	93	3 f.	narancssárga	turulos
III.	124	124	94	5 f.	zöld	turulos
IV.	125	125	95	6 f.	zöldesbarna	turulos
V.	126	126	96	10 f.	vörös	turulos

Az 1909-es Turulos bélyegsorozat bélyegeiből 1912. novemberében hozott forgalomba bélyegtekerccseket a Magyar Királyi Posta. A VI. (álló korona) vízjelű, 15-ös fésűsfogazattal készített bélyegívekből készültek a bélyegtekerccsek.

A tekerccseket úgy állították elő, hogy az íveket - feltételezhetően az ívek összeragasztása után- *csíkokra vágták*. A vágás valószínűleg olyan készüléssel történt, amelyen az ívekből összeragasztott ívtekerccset *keresztül vezették*. Feltételezhető, hogy méretre állított *görgős kések* között vezették át a 10 X 1.000 db. bélyeget tartalmazó ívtekerccset, mely készülék kis pontatlansággal, a fogazaton vágta szét a bélyegtekerccseket.

2. Kibocsátás: 1975 és 1990 között

A kiadás során felhasznált bélyegek adatai: (2. sz. táblázat)

Kat.sz.	MBK	MBÁ	Mi. Nr	n.ért.	ábra
V.	-	2545	2503/A	1 Ft.	Körszálló
VI.	-	2844	2825/A	40 f.	Szarvas
VII.	-	2845	2826/A	1 Ft.	Salgótarján
VIII.	-	3314	3339/A	1 Ft.	Nyírbátor

E forgalmi bélyegekből készített bélyegtekerccsek forgalomba hozatalának időpontjáról nincsenek pontos adataink. Azonban a bélyegek tüzetes vizsgálatából megállapítható, hogy a posta nem vette figyelembe az 1912-es bélyegtekerccs kiadásának tapasztalatait.

A bélyegívek álló csíkokra darabolása kézi tépéssel történhetett, nem vágással. A tépett fogazat éle, illetve felülete egyenetlen, és mindig a fogazat középvonalán halad.

A bélyegív jobboldali, illetve alsó szegélyét, a rövidebb oldalát használták fel a csíkok összeillesztésére. Minden esetben a bélyeg (ív) keskenyebbik oldalának szegélyét.

A bélyeg illesztése (ragasztása) az ívszegélyhez pontatlan, nem egységes és nem egyenletes. A fogazatok nem minden esetben esnek egymás fölé!

A bélyeg papírjának vastagsága és a 11-es fogazat miatt a gépi adagolás (kézi tekerceselésű adagoló automata használata) e bélyegeknél nem lehetett sikeres. A levélfelvehelyek használták fel a bélyegtekerceseket.

E bélyegtekercesek feltehetően 1982-ben kerültek ki a postahivatalokba.

Értékelés

1912. Turulos

Könyomás, Állami Nyomda, 1909.

Vízjel: VI. Fogazat: 15-ös fésűsfogazat

Tervezte Böhm János

Tekercesalakban forgalomba hozták 1912. november hónapban.

Tekercesméretek: 1.000 db. bélyeg tekercesenként: 2 , 3 , 5 , 6 és 10 f-es címletekből.

500 db. bélyeg tekercesenként: csak a 10 f-es címletből.

Sorsz.	Névért.	Ívszeg pár	3-as csík	5-ös csík	11-es csík	Levélen	Levélen illesztett pár
I.	2 f.	10,-	13,-	20 ,-	40 ,-	1500 % felár	+100 %felár
II.	3 f.	10,-	13,-	20 ,-	40 ,-	2000 % felár	+200 %felár
III.	5 f.	10,-	13,-	20 ,-	40 ,-	1500 % felár	+100 %felár
IV.	6 f.	15,-	19,-	30,-	60 ,-	2000 % felár	+200 %felár
V.	10 f.	10,-	13,-	20 ,-	40 ,-	1500 % felár	+100 %felár

Az árak vizsgált és hitelesített objektumokra vonatkoznak.

Papír rendellenességek: papírráncok: 0,2 mm-ként felár: 20 ,-

Nyomási eltérések:

hiányos nyomat:	20,-	50,-
gépszínátnyomat:	20,-	75,-
ívszínátnyomat:	40,-	80,-
számjegyeltolódás:	20,-	50,-

Fogazási eltérés: hosszúra fogazott bélyeg

0,5 mm- enként: 10,-

Bélyegzés az illesztésen: további felár: 50 %

1980. (?) Tájak-városok

Ofszet nyomás, 11-es fésűsfogazat.

Általános forgalmi ívbélyegből, illetve sorozatból készített tekercsek.

A sorozatot több részletben bocsátották forgalomba. Az ívbélyegekből feltehetőleg 1980. után készítettek bélyegtekercseket, miután a sorozat kiadása befejeződött. A 100-as íveket oszlopokra *tépték*, majd az így kapott csíkokat a rövidebb oldalon ívszegéllyel illesztették egymáshoz.

A bélyegeket ezt követően 1.000 db. bélyeget tartalmazó tekercsekben szállították ki a postahivatalokhoz.

Illesztett párok értékelése bélyegtekercsből, küldeményen:

Sor-szám	MBA sz.	Mi. Nr.	Kiad. éve	Név-érték	Megnevezés	Csak levélen
VI.	2545	2503A	1969.	1 Ft.	Körszálló	R 7
VII.	2844	2825	1972.	40 f.	Szarvas	R 7
VIII.	2845	2826	1972.	1 Ft.	Salgótarján	R 7
IX.	3314	3339	1979.	1 Ft.	Nyírbátor	R 7

Az árak kizárólag használt, postai küldeményen futott, (levélen, vagy egyéb objektumon lévő) legalább egy illesztést magába foglaló párra vonatkoznak.

Hármas csík: 50 %-os felár

Ötös csík: 100 %-os felár

Hatos csík illesztéssel: 200 %-os felár

Tizenegyes csík illesztéssel: 500 %-os felár

Bélyegzés az illesztésen : egyéni értékelés szerint, de legalább kétszeres értéknövelő.

Ajánlott küldeményen: további 50 %-os felár indokolt.

Azonosításnál fokozott elővigyázatosság indokolt. Az azonosításhoz vizsgálatás szükséges. A bélyegtekercsből származó bélyegek vizsgálata csak az eredetivel való közvetlen összehasonlítás útján lehetséges.

II. Tekercsbélyegek (Rollenmarken)

A tekercsbélyegek gyártásának folyamata a következő volt.

A bélyegeket egy végtelenített, egymás mellett, a szélességében 10 bélyegképet magába foglaló szalagra nyomtatták. A szalag két szélén (ív)szegély keletkezett. A szegélyen - hasonlóan az ívben gyártott bélyegekhez - nyomdai jelzések vannak, ezek szakaszosan, általában 10 soronként ismétlődnek.

Az egyik oldalon szín- és illesztési jelek, a másik oldalon sorszámok találhatók a szegélyen. Előfordul, hogy a szegély sorszámozása az illesztési szegélyjelekre került. A szegély sorszámai 5 -7 jegyűek, és tízesével emelkednek.

A szalagról a fogazást követően 1.000 soronként szabták le a tekercsekbe méretezett bélyegmennyiséget. Így 10 X 1.000 darab bélyeg került egy egységbe, vagyis egy 10 tekercset magába foglaló "rúd"ba". A bélyegek hátoldala kezdetben sorszámozatlan maradt. Az 1. és az 1.000. bélyegsorhoz egy-egy (összesen tehát 10) zárószelvényt (álszelvényt) illesztettek. A zárószelvény (a tekercs belső végén) - illetve a szelvénycsonk (a tekercs külső végén) igazolhatta a tekercs sértetlenségét, vagyis azt, hogy a tekercsben 1000 db. bélyeg van.

A zárószelvény a tekercs külső és belső végén $\frac{1}{4}$ szelvénydarabbal illeszkedik a bélyeg ragasztós oldalához. A zárószelvény sor (10 szelvény) két oldalán is található szegély .

A 10 X 1.000 db. bélyeget tartalmazó, leszabott szalagot feltekerték, és a külső, gyakorlatilag az 1.000. sorhoz csatlakozó zárószelvényt letépték, és a tekercsrúd borítása után a borítót ezzel a 10 db. zárószelvényt tartalmazó sorral zárták le. Minden tekercsre 1-1 zárószelvény jutott.

A teljes tekercs rudat, amely 10 tekercsbélyeg tekercsből, és két szélén 1 -1 tekercsív szegélyből áll, egy borítószalag ív borítja.

A borítószalag tekercsek közötti fogazata - néhány kivételtől eltekintve- azonos a tekercsbélyegével, és a fogazat elhelyezkedése pontosan fedi a bélyegek fogazatát. Minden tekercsbélyeg tekercse erőteljes csavaró mozdulattal választható le a tekercsrúdról. Ilyenkor valójában a tekercsborító fogazatát is szétválasztjuk. A tekercsbélyegek fogazatuknál *általában* már szétválasztva kerülnek a tekercsrúdba.

A tekercsbélyegek gyűjtésének különleges területe a tekercsvégek gyűjtése. Akkor alakult ki ez a gyakorlat, amikor a tekercsvégekhez különlegességek, például szelvények kapcsolódtak. A zárószelvény az ellenőrző számozás nélküli tekercs teljességét, bontatlanságát igazolta.

Az első hazai tekercsbélyegek is zárószelvénnyel kerültek forgalomba. A zárószelvény $1\frac{1}{4}$ bélyegméretű, melyből az $\frac{1}{4}$ méretű csomk a tekercs utolsó, legkülső bélyegének az enyvezett hátoldalára ragasztva illeszkedik a tekercshez. A tekercs első bélyege (a legbelső bélyeg a tekercsben) ugyancsak szelvénnyel kiegészítve készült, hasonló módon, mint a legkülső.

Sorszám	MBA Nr.	Michel Nr.	Nominal	Szín /Farbe
I.	122	92.Y	2 f.	olivasárga / olivgelb
II.	123	93.Y	3 f.	narancssárga / orange
III.	124	94.Y	5 f.	világoszöld / hellgrün
IV.	125	95.Y	6 f.	olajzöld / olivgrün
V.	126	96.Y	10 f.	kárminpiros /karminrosa
VI.	2545	2503A	1 Ft.	barna / braun
VII.	2844	2825.	40 f.	világos vörösnarancs / hell orangerot
VIII.	2845	2826.	1 Ft.	kékesibolya / blauviolett
IX.	3314	3339.	1 Ft.	sárgásnarancs / gelborange

A bélyegívekből készített magyar bélyegtekercsek áttekintő táblázata 1912-1990.

Tekercsbélyegek

Kt.sz. Nr.	MBÁ sor sz.	Michel Nr.	Névérték Nom. Wert	Bélyeg színe Farbe der Briefm.	Papír matt	Rag. sárga Gelber Gummi	Rag. fehér Weiss. Gummierung	Sor sz. Nr.
1 .	298a	2925 C	20 f.	zöld	+	+	-	-
2 .	298a	2929 C	60 f.	vörös	+	+	-	-
1A.	298a	2925 C	20 f.	zöld	+	+	-	+
2A.	298a	2929 C	60 f.	vörös	+	+	-	+
3.	2636	2600	40 f.	kékesfekete	+	+	-	+
4.	2637	2503 C	1,- Ft.	sötétbarna	+	+	-	+
3A.	2636	2600	40 f.	kékesfekete	-	-	+	+
4A.	2637	2503 C	1,- Ft.	sötétbarna	-	-	+	+
5.	2830	2834	2,- Ft.	kékeszöld	+	+	-	+
6.	2831	2835	3,- Ft.	lilaultram.	+	+	-	+
7.	2832	2836	4,- Ft.	kék	+	+	-	+
8.	2833	2837	6,- Ft.	sárg.barna	+	+	-	+
7B.	283a	-	4,- Ft.	kék _x	-	-	+	+
5A.	2830	2834	2,- Ft.	kékeszöld	-	-	+	+
6A.	2831	2835	3,- Ft.	lilaultram	-	-	+	+
7A.	2832	2836	4,- Ft.	kék	-	-	+	+
8A.	2833	2837	6,- Ft.	sárg.barna	-	-	+	+
9.	4019II.	4067IIC	3,- Ft.	többszínű	-	-	+	+
10.	4020II.	4068IIC	5,- Ft.	többszínű	-	-	+	+

x= a tervező neve hiányzik a bélyegkép alatt /Stecherzeichen fehlt

Összefoglaló táblázat a Magyarországon megjelent tekercsbélyegekről 1966-1990.

A sorozat elnevezése: **Közlekedés I.**

Mélynyomás, 14-es fésűsfogazat

Tervező: Bokros Ferenc (20 f.) és Légrády Sándor (60 f.)

Névérték: 80 f.

Címletek száma: 2

Forgalomba került: 1964-ben (20 f.) és 1965-ben (60 f.). Árusították 1975-ig

A sorozat mindkét bélyege az azonos elnevezésű forgalmi sorozat analógiájára készült. A tekercsek hátoldala ellenőrző számozás nélküli. A tekercs két végét zárószelvény zárta le, amely $1\frac{1}{4}$ bélyegméretű. Ebből az $\frac{1}{4}$ méretű szelvény a tekercs első és utolsó bélyegéhez ragasztva illeszti a zárószelvényt a tekercshez.

A tekercs külsején (a tekercs eleje) a zárószelvényt a csomagolásnál letépték, és azzal ragasztották le a tekercsborító szalagot.

Sorsz.	N.ért.	1 db.	5 -ös	6 -os	11-es	1+sz	5+sz.	11+sz.
Kat.Nr	Nw.	1 St.	5 -er	6 -er	11-er	1+Bf.	5+Bf.	11+Bf
1 .	20 f.	50,-	1000,-	1500,-	3000,-	10000,-	20000,-	R 3
2 .	60 f.	60,-	1500,-	2000,-	5000,-	15000,-	25000,-	R 5

Tekercstoldás

1. EÉ, de legkevesebb R 6
2. EÉ, de legkevesebb R 7

Két szelvény a tekercsvégen: (levélen)

Felár: EÉ

Álló párok (Stehende Paare)

Sz.	N.ért.	1 -es	5 -ös	6 -os	11-es	1+sz	5+sz.	11+sz.
Nr.	N.w.	1 St.	5-er	6-er	11-er	1+Bf.	5+Bf.	11+Bf.
1 .	20 f.	4000,-	R 4	R 5	R 6	R 5	R 6	R 7
2 .	60 f.	8000,-	R 5	R 6	R 7	R 6	R 8	R 9

Álló hármas összfüggések:

(Stehende dreier)

Sz	Né.	1 -es	5 -ös	6 -os	11-es	1+sz	5+sz	11+sz.
Nr	Nw	1 St.	5-er	6-er	11-er	1+Bf	5+Bf	11+Bf
1 .	20 f.	8000,-	120.000,-	R 5	R 6	R 5	R 6	R 9
2 .	60 f.	16000,-	200000	R 7	R 8	R 6	R 7	R 10

A sorozat elnevezése: Közlekedés I.

Mélynyomás, 14-es fészűsfogazat

Tervező: Bokros Ferenc (20 f.) és Légrády Sándor (60 f.)

Névérték: 80f.

Címletek száma: 2

Forgalomba került: 1966-ban. Árusították: 1975-ig.

A sorozat tekercseinek minden 5 . bélyege a hátoldalán ellenőrző szám. Az 5-re végződő számok 3 jegyűek, a 0-ra végződő számok 4 jegyűek. A számok színe fekete. A tekercs két végén zárószelvény nincsen. A tekercsborító szalagok lezárására általában nem használtak zárószelvényt. Kivétel előfordul.

A két bélyeg minden egyéb sajátossága megegyezik az előző (1 .és 2 . sz.) sorozat két bélyegének sajátosságaival.

Az 1 db-os értékelés az ellenőrző számozott példányra vonatkozik. A 6 -os és a 11-es csíkok 2, illetve 3 db. számozott példányt tartalmaznak.

Sorsz.	Névérték	1 db.	3 -as	5 -ös	6 -os	11-es csík
Kat.Nr.	Nennw.	1 St.	3 -er	5 -er	6 -er	11-er Str.
1A.	20 f.	100,-	700,-	1000,-	1500,-	2000,-
2A.	60 f.	100,-	1000,-	1200,-	1800,-	2500,-

20 f-es 11es csík álló párban ívszegéllyel

A sorozat elnevezése: **Automata**

Mélynyomás, 14-es fésűsfogazat

Tervező: Bokros Ferenc

Névérték: 1,40 Ft.

Címletek száma: 2

Forgalomba került: 1970. augusztus 3 -án.

A papír matt, a ragasztó enyvalapú, sárga színű.

A sorozat tekerceinek minden 5. bélyege a hátoldalán ellenőrző szám. Az 5-re végződő sorszámok háromjegyűek, a 0-ra végződő sorszámok négyjegyűek.

Sorsz.	Címlet	1 db.	1 db./sz	3-as	5-ös	6-os	11-es
Kat.Nr.	Nennw.	1 St.	1 St./Nr.	3-er	5-er	6-er	11-er
3.	40 f.	200,-	300,-	500,-	1000,-	1200,-	5000,-
4.	1,- Ft.	200,-	400,-	500,-	1200,-	1800,-	8000,-

Elsőnap felhasználás:

	egyed bérmentesítés,	többs bérmentesítés,	FDC bélyegzés
3 .	R ₃	R ₂	R ₃
4 .	R ₄	R ₃	R ₄

A sorozat (változat) elnevezése: Automata

A bélyegkép és a bélyeg színe azonos az előző sorozattal.

Eltérések: a papír fényezett, a ragasztó színe fehér

Sorsz.	Címlet	1 db.	1 db./sz.	3 -as	5 -ös	6 -os	11-es
Kat.Nr.	Nennw.	1 St.	1 St./Nr.	3 -er	5 -er	6 -er	11-er
3A.	40 f.	1 , -	2 , -	5 , -	10,-	15,-	35,-
4A.	1 , - Ft.	1,-	2 , -	5 , -	10,-	15,-	35,-

A sorozat elnevezése: **Automata bélyeg**

Mélynyomás, 14-es fésűsfogazat

Tervező: Légrády Sándor

Névérték: 15 Ft,-

Címletek száma: 4 db.

Forgalomba került: 1972.október 30-án

A bélyeგრasztó enyv alapanyagú, a színe sárga . A papír matt .

A sorozat bélyegeinek az ábrája megegyezik a korábban kiadott Közlekedés I. és Közlekedés II. forgalmi bélyegsorozatok azonos címletű bélyegeinek az ábrájával.

A sorozat bélyegtekerceinek minden ötödik bélyege a hátoldalán ellenőrző számmal készült.

Sorsz.	Címlet	1 db.	1 db./sz.	3 -as	5 -ös	6 -os	11-es csík
Kat.Nr.	Nennw.	1 St.	1 St./Nr.	3 -er	5 -er	6 -er	11-er Str.
5 .	2,- Ft.	500,-	750,-	1000,-	2000,-	2500,-	6000,-
6 .	3,- Ft.	800,-	950,-	2500,-	3500,-	4500,-	8500,-
7 .	4,- Ft.	800,-	950,-	2500,-	3500,-	4500,-	8500,-
8 .	6,- Ft.	1000,-	1250	3500,-	5000,-	7500,-	12000,-

Elsőnap felhasználás

	egyes bérmentesítés	többes bérmentesítés	FDC bélyegzés
5 .	1200,-	2500,-	R 4
6 .	1500,-	3000,-	R 4
7 .	1500,-	3000,-	R 4
8 .	5000,-	7000,-	R 5

A sorozat neve: **Automata bélyegek**

A bélyegkép és a bélyeg színe megegyezik az előző (9 - 12. sz.) sorozatével.

Eltérés: a papír fényezett,

a ragasztó színe fehér .

A forgalomba állítás időpontja ismeretlen.

Sorsz.	Címlet	1 db.	1 db./sz.	3 -as	5 -ös	6 -os	11-es csík
Kat.Nr.	Nennw.	1 St.	1 St./Nr.	3 -er	5 -er	6 -er	11-er Str.
7B. [1]	4 , - Ft.	400,-	500, -	1500,-	2500,-	3000,-	6000,-
5A.	2 , - Ft.	300,-	400, -	1300,-	2000, -	2500,-	5000,-
6A.	3,- Ft.	500,-	550,-	1800,-	3200,-	4000,-	8000,-
7A.	4,- Ft.	500,-	550,-	1800,-	3200,-	4000,-	8000,-
8A.	6,- Ft.	750,-	850,-	2300,-	4000,-	5000,-	9500,-

A sorozat neve: **Postatörténet**

Ofszetnyomás, 14-es fésűsfogazat

Tervező: Wiederkomm Ervin

Névérték: 8 Ft.

Címletek száma: 2

Forgalomba került: 1990. január 29.

A papír fényezett, a ragasztó fehér .

Szelvény nem tartozik a tekercshez, a tekercsborító szalag zárószelvényt nem tartalmaz. A bélyegkép megegyezik a Postatörténet elnevezésű ívbélyegekével

Sorsz. Címlet	1 db.	1 db./sz	3 -as	5 -ös	6 -ös	11-es csík
Kat.Nr.Nennw.	1 St.	1 St./Nr.	3 -er	5 -er	6 -er	11-er Str.
9.	3 Ft.	300,-	600,-	750,-	850,-	1200,- 2500,-
10.	5 Ft.	300,-	600,-	750,-	850,-	1200,- 2500,-

Tekercsborító szalag (Rollenband)

A papír színe krómsárga. A bélyeg papírjánál vastagabb, matt papír.

Sorsz. felirat	1 db.	szegéllyel	párban	3 -as	5 -ös	teljes ív
Kat.Nr.farbe	1 St.	mit Rand	Paar	3 -er	5 -er	Kpl. Bog
1 Tb. fekete	5000,-	1000,-	R ₃	R ₄	R ₅	R ₆
2 Tb. vörös	5000,-	1000,-	R ₄	R ₅	R ₆	R ₇

Tekercsborító szalag (Rollenband)

A papír színe krómsárga. A bélyeg papírjánál vastagabb, matt papír.

Sorsz. felirat	1 db.	szegéllyel	párban	3 -as	5 -ös	teljes ív
Kat.N. Farbe	1 St.	mit Rand	Paar	3 -er	5 -er	Bogen
1A Tb. zöld	7500,-	15000,-	25000,-	R ₃	R ₄	R ₅
2A Tb. vörös	15000,-	30000,-	R ₃	R ₄	R ₅	R ₆

Tekercsborító szalag (Rollenband)

A papír színe sötét krómsárga. A bélyeg papírjánál vastagabb, matt papír.

SorszKat	Felírat.	1 db.	szegély	párban	3- as	5 -ös	teljes ív
Nr	Farbe	1 St.	Rand	Paar	3 -er	5 -er	Bogen
3 Tb.	indigó	15000,-	35000,-	R 3	R4	R5	R 6 -7
4 Tb.	sötét barna	15000,-	35000,-	R 3	R 4	R5	R 6-7

Tekeretsborító szalag (Rollenband)

A papír színe krómsárga vagy világos krómsárga. A papír a bélyegpapírnál vastagabb.

Sorsz.	felirat	1 db.	szegéllyel	párban	3 -as	5 -ös	teljes ív
Kat.Nr	.Farbe	1 St.	mit Rand	Paar	3 -er	5 -er	Bogen
3A Tb.	indigó	5000,-	10000,-	12000,-	R 3	R 4	R 5
4A Tb.	s.barna	5000,-	10000,-	12000,-	R 3	R 4	R 5

Tekeretsborító szalag (Rollenband)

Sorsz.	Felirat	1 db.	szegéllyel	párban	3 -as	5 -ös	teljes ív
Kat.Nr.	Farbe	1 St.	mit Rand	Paar	3 -er	5 -er	Bogen
5 Tb.	sárg.zöld	10000,-	15000,-	25000,-	R 3	R 4	R 5
6 Tb.	kobaltkék	10000,-	15000,-	25000,-	R 3	R 4	R 5
7 Tb.	kék	10000,-	15000,-	25000,-	R 3	R 4	R 5
8 Tb.	sg.barna	15000,-	20000,-	35000,-	R 3	R 4	R 5

Tekeretsborító szalag (Rollenband)

A papír vékony és a színe fehér , vagy vastagabb papír és a színe krómsárga. A krómsárga színű tekeretsborítón a fekvő 8-as gumibélyegzés előfordul. A tekeretsborítón zárószelvény nincsen.

Sorsz.	felirat	1 db.	szegéllyel	párban	3 -as	5 -ös	teljes ív
Kat.Nr.	Farbe	1 St.	mit Rand	Paar	3 -er	5 -er	Bogen
7B Tb.	kék	5000,-	7500,-	12000,-	R 2	R 3	R 4
5A Tb.	s.zöld	1000,-	1200,-	2500,-	4000,-	7500,-	18000,-
6A Tb.	kobalt	1000,-	1200,-	2500,-	4000,-	7500,-	18000,-
7A Tb.	kék	1000,-	1200,-	2500,-	4000,-	7500,-	18000,-
8A Tb.	okkerb.	1000,-	1200,-	2500,-	4000,-	7500,-	18000,-

Tekeretsborító szalag (Rollenband)

Fehér vagy krómsárga papír.

Sorsz.	felirat	1 db.	szegéllyel	párban	3 -as	5 -ös	teljes ív
Kat.Nr.	Farbe	1 St.	mit Rand	Paar	3 -er	5 -er	Bogen
9 Tb.	fekete	500,-	1000,-	1200,-	2000,-	3500,-	8000,-

10 Tb. fekete 500,- 1000,- 1200,- 2000,- 3500,- 8000,-

Téves számozások

Az ellenőrző számok hibás sorrendje:

a 10-es helyi értéken	R ₄
a 100-as helyi értéken	R ₅
Értelmetlen sorszám: 000	R ₇
0000	R ₈

Tekercsbélyeg minták

Rollenmarken Galerie

- 1. minta: használt szelvényes tekercsbélyeg, katalógus sz. 1.
- Rollenmarke mit Blindfeld, Nr. 1. Gestempelt.

- 2. minta: 11-es csík, álló párban, katalógus sz. 2.
- 2 X 11-er Bogen, Nr. 2.

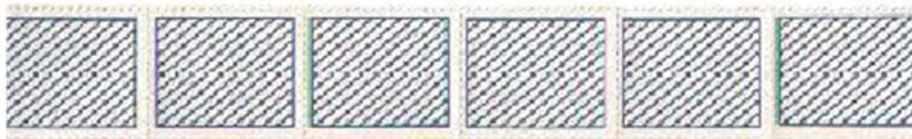
- 3. minta: 11-es csík álló párban, tekercsív szegéllyel, az ívszegélyen sorozatszám
- 2 X 11-er Bogen mint Nr. auf Rollenbogenrand

- 4. minta: 11-es tekercs csíkok, teljes sorozat, katalógus sz. 9-12
- 11-er Streifen. Nr. 9-12, Rollenmarken Satz

- 5. Tekeretsborító 6-os csík
- Blindfelder 6-er Streife (Desgl. wie Blindfelder DDR-Rollenmarken, wie unten)

- 6. minta: DDR Rollenmarke, 11-er Streife mit Blindfelder Streife
- NDK tekeretsbélyeg 11-es csík szelvényekkel

A minták a magyar tekeretsbélyegek közül válogatott példák

A tekeretsbélyeg 11-es csík párban

3 példány létezéséről tud a szakirodalom !!

A tekeretsbélyeg 10-es csík párban, sorszámozott tekeretsív szegéllyel

1 példány ismert!!

A tekeretsbélyeg 11-es csík párban, ívszegéllyel

2 példány létezéséről tud a szakirodalom!!

A szelvényes párral és 5-ös csíkkal bérmentesített ajánlott levél, sorszámozott ívszegély darabbal

Rendkívüli ritkaság!!

1 katalógus sz. tekercsbélyeg hátoldalán szelvény-csonkkal, emlékbélyegzéssel

Ritkaság!

Mintadarabok

5-6 katalógus sz. 11-es csíkban

Kat. Nr. 5-6

9-12 katalógus sz. 11-es csíkban

Kat. Nr. 9-12

18-19 katalógus sz. 11-es csíkban

Kat. Nr. 18-19

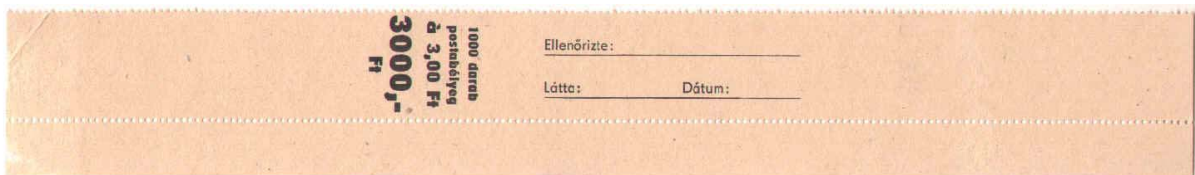
4 Ft-os tekercsbélyeg, a bélyegkép alatt a tervező neve nélkül

Kat. Nr. 11, ohne Name der Zeichner

A 3 Ft-os tekercsbélyeg borítószalagja szegéllyel

Borrenband, Nr. 10.

A 4 Ft-os tekercsbélyeg borítószalagja

Rollenband, Nr. 11.

Az 1 Ft-os tekercsbélyeg borítószalagja párban

Rollenband, Nr. 12.

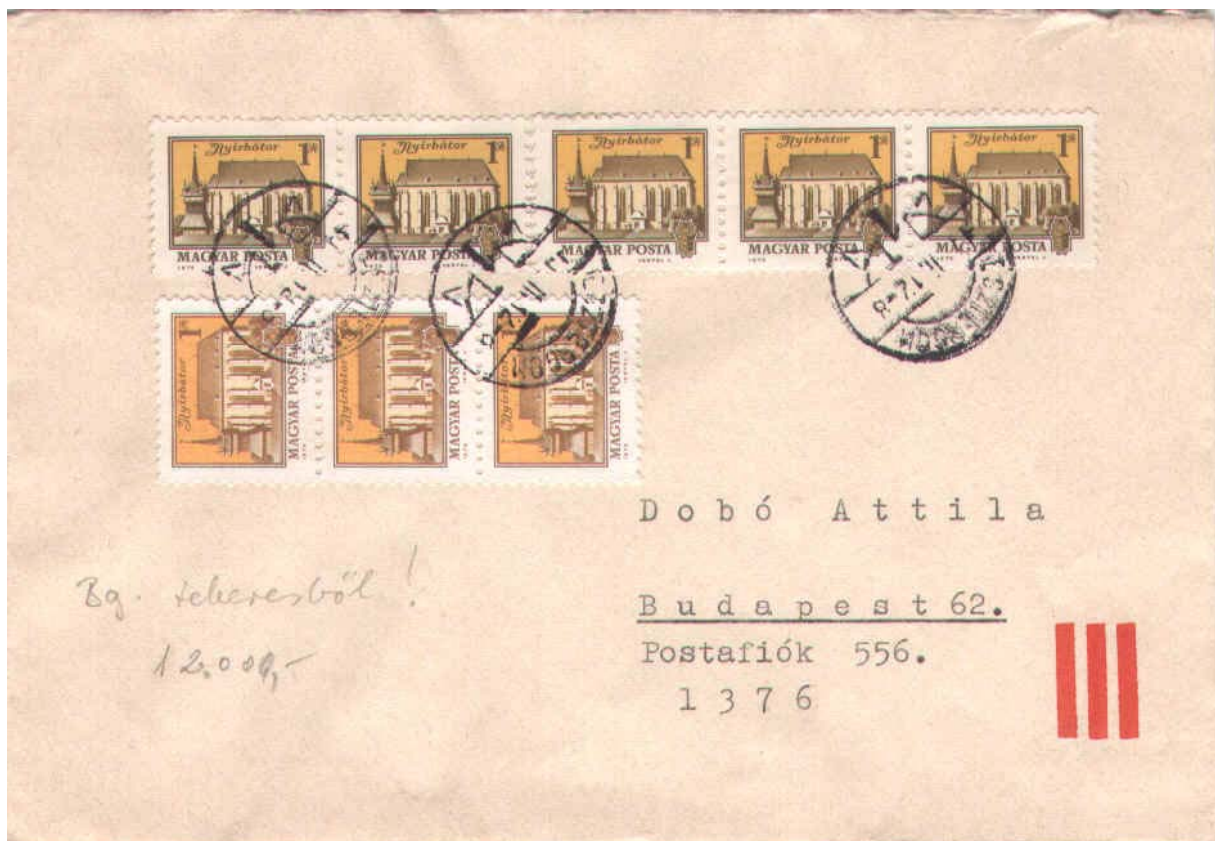
Elszánózott 6-os csík: 220 után 255-ös sorszám 225 helyett!

Nr. 255, statt 225.

Bélyegtekercs 5-ös csikkal és ívbélyeggel vegyesen bérmentesített levél! Egyedülálló ritkaság!!

Markenrollen-Marke 5-er Streife auf Brief

Tekercsbélyegből 1981-ben készült (25 éves évforduló!!) politikai hamisítvány (Felirat a 20 filléres címleten: 1981 25 két sorban, arany színnel)

5-ös csík párban szelvénnel

5-er Streife im Paar, mint Blindfelder-Paar

Irodalomjegyzék

(Bibliographie)

1. A Magyar bélyegek monográfiája VII. kötet

Közlekedési Dokumentációs Vállalat, Budapest, 1981.

2. A magyar bélyegek kézikönyve

Gondolat, Budapest, 1986.

3. Europa Ost

Michel Briefmarken - Katalog, Schwaneberger Verlag GMBh, München

4. Coils a Worldwide Catalog

Hans Jaffe and R. E. Kunz, Cincinnati, OH, USA, 1980.

5. Michel Europa Katalog Band 1 Mitteleuropa

Schwaneberger Verlag GMBh, München

6. A magyar tekercsbélyegek

Dobó Attila, Filatéliai szemle, 1982. szeptember

7. Egy vélemény a modern filatéliáról

Dobó Attila, Filatéliai szemle, 1988. május

8. A magyar tekercsbélyegek értékelése

Dobó Attila, Filatéliai szemle, 1989. június, július, augusztus

9. A magyar bélyegtekercs

Dobó Attila, MAFITT, MTA, Budapest, 1990. november

10. A magyar tekercsbélyegek katalogizálása

Dobó Attila, POSTAMAT, a Filatéliai Szemle mellékleteként, 1993.

11. Magyar posta- és illetékbélyeg katalógus

Bölcskei - Dobó - Visnyovszki - Voloncs - Zalavári

Bélyegtekercsek és tekercsbélyegek c. fejezete,

Philatelia Hingarica Kft kiadása, 1998- tól folyamatosan

12. Magyar tekercsbélyegek - Kézikönyv és katalógus

Dobó Attila, MABEOSZ kiadása, 1996.

Zusammenfassung / Wörterbuch

(Német nyelvű összefoglaló)

Erstmals wurde in Ungarn ein Handbuch über Markenrollen und Rollenmarken, sowie ein Rollenmarken Katalog herausgegeben, um die letzten Lücken in der Literatur über Ungarische Rollenmarken zu schliessen und um dem Sammler einen gesamthaften Überblick zu vermitteln.

Zuerst möchte ich die Unterschiede zwischen Markenrollen und Rollenmarken behandeln. Unter Markenrollen verstehen wir aus Bogen zusammengeklebte Marken, und unter Rollenmarken verstehen wir auf endlosen Bahnen gedruckte Marken.

Die ersten Markenrollen der "Turul - Serie" wurden im Jahre 1909. durch die Ungarische Post herausgegeben. Die Markenrollen wurden aus Bogen hergestellt. Die Bogen wurden von Hand zusammengeklebt und anschliessend mit Hilfe von "Trennwalzen" in 10-er Streifen getrennt. Die Streifen wurden anschliessend zu Markenrolle mit 1.000 Stück aufgerollt. Eine Ausnahme bildete der 10 fillér Wert, welcher nur zu 500-er Rollen hergestellt wurde. Diese von Hand angefertigte Rollen weisen in der Regel bei jeder 10. Marke eine Klebestelle (vom Bogenrand) auf und müssen aus dem gleichen Papier bestehen wie die Marken. Da in den meisten Fälle eine einwandfreie Identifizierung nur auf Briefen gewährleistet ist, möchte ich die Sammler auf die vorkommenden Fälschungen solcher Klebestellen aufmerksam machen.

Später, zwischen 1969-1979, erschienen mehrmals Markenrollen. Die Streifen wurden nicht mechanisch (mit Trennwalzen), sondern von Hand getrennt. Wegen der Papierdicke, den Zähnungen und dem ungenauen Zusammenkleben der Bogen konnten diese nicht in Marken-Automat eingesetzt werden, sondern die Markenrollen wurden am Schalter verwendet.

Die ersten Rollenmarken zu 20 und 60 fillér Werten erschienen im Jahre 1964. und 1965. Diese Rollenmarken wurden in der "Leipziger Wertpapierdruckerei" hergestellt. Die speziellen Druckzylinder gestatten es, sogenannte endlose Bahnen für Automaten zu drucken. Diese Endlosbahnen hatten 10 nebeneinander liegende Marken und nur an den beiden Längsstreifen des Druckbandes erschien ein Leerstreifen (Rollenbahnrand). Bei dieser Ausgabe gab es auf der Rückseite keinen Kontrollaufdruck. Rollen- Bogenmarken unterschieden sich nicht im Markenbild. Die Marken wurden auf mattes Papier mit glänzendem gelbem Gummi gedruckt. Die Perforation erfolgte blockweise als "Kammzählung"

Beim Abtrennen des Druckbandes (mit 10 Markenreihen) auf seine bestimmte Länge, zum Beispiel 1000 Stück wurde ein $1\frac{1}{4}$ Leerfeld (Rollenende) aufgeklebt und anschliessend aufgerollt. Die letzte, zum Beispiel die 1.000. Marke erhielt ebenfalls ein $1\frac{1}{4}$ Leerfeld aufgeklebt das den Anfang einer Rolle bildete. Diese Leerfelder waren ein mit diagonalen Linien bedrucktes Markenpapier. Rollenanfang und -Ende wurden analog der Zähnungslöcher aufgeklebt, diese dienten zum Festhalten der Rollen beim Aufrollen und beim Abrollen im Automat, zudem musste bei der Ausrüstung keine Marke mit den Händen angefasst werden.

In Ungarn wurde der Rollenanfang (1 Leerfeld) abgerissen und zum Abkleben des Rollenbandes verwendet. Das Markenband wurde nicht in einzelnen Rollen, sondern als ganzes (10 Streifen inkl. Rollenbahnrand) an die Postämter ausgeliefert. Aus diesem Band konnte man Bogen, Doppelstreifen, Viererblöcke und waagrechte Paare heraustrennen. Solche Stücke sind sehr selten zu finden und können als Raritäten bezeichnet werden. Dies erklärt die hohe Bewertung im Katalog.

Die zweite Rollenmarkenausgabe mit 20 und 60 fillér Werten mit rückseitigem Kontrollaufdruck erschien ca. 1970. Das genaue Erscheinungsdatum ist unbekannt. Die Art des Papiers und die Gummierung war analog der ersten Rollenmarken-Ausgabe. Der Kontrollaufdruck war schwarz..

Das bedruckte und perforierte Druckband wurde nach der Kontrolle wieder als Einheit aufgerollt, und anschliessend in der Ausrüsterei weiterverarbeitet. Jede 5. Marke bzw. jede 5. Markenreihen wurde rückseitig mit einem Kontrollaufdruck versehen, der aus einer drei- oder vierstelligen Zahl bestand. Kontrollnummern, die auf Null endeten , waren vierstellig und die auf 5 endenden hatten dreistellige Nummer. Die 1000-er Rollen wiesen immer einen drei- und vierstelligen Kontrollaufdruck auf.

Wiederkehrende Abarten:

- 1 Auf zwei Marken übergelagerter Kontrollaufdruck
- 2 Verschmierter Kontrollaufdruck
- 3 Einzelne nach oben oder nach unten verschobene Zahlen
- 4 Seitlich verschobener Kontrollaufdruck
- 5 Einzelne ausgefallene Zahlen
- 6 Doppelter Kontrollaufdruck
- 7 Zählfehler 560, 595, 570 statt 560, 565, 570

Flickstellen: Wenn ein bedrucktes Markenband reißt, oder schadhafte Teile aufweist, die als Makulatur herausgetrennt werden müssen , werden dieses mit einem perforierten Papierstreifen wieder zusammengeklebt. Eine weitere Art von Flickstelle entsteht, wenn Restteile von Endlosbahnen zusammengeklebt werden. Hier besteht die Möglichkeit, dass ein Teil der Nummer auf einer Flickstelle gedruckt wird.

Klebestellen: Solche gibt es pro Markenrolle ab Endlosband nur deren zwei. Eine auf der ersten und eine auf der letzten Marke. Aus Bogen zusammengeklebten Rollen weisen bei jeder 10. Marke eine Klebestelle auf. Flick- und Klebestellen können in seltenen Fällen praktisch nebeneinander liegen. Diese sehr seltene Kombination ist sehr gesucht und wird auch höher bewertet.

Abklatsch: Rückseitiger Abklatsch wird bei Rollenmarken selten gefunden, besonders gesucht sind solche mit gleichzeitigem Kontrollaufdruck. Die Herkunft dieser Abarten dürfte allgemein bekannt sein. Sie entsteht beim Druck des Markenbildes, wenn die Farbe zu fett aufgetragen wird

oder schlecht trocknet. Es handelt sich also um einen Abriss der Bildfarbe beim Aufrollen des Markenbandes.

Ungarische Rollenmarken wurden sehr wenig gesammelt. Früher wurden Sammler dieses Spezialgebietes eher belächelt als unterstützt. Später wurde, dass auf diesem Gebiet viel vernachlässigt und verpasst worden ist. Daher sind Rollenmarken in 5-er und 6-er Streifen sehr rar. Ebenfalls selten sind in Ungarn besonders schön gestempelte Exemplare auf Briefen, sowie Misch- und Mehrfachfrankaturen und Ersttagsbriefe.

Im Rollenmarken-Katalog haben wir Einzelstücke mit und ohne Kontrollnummer, Paare, Streifen, Rollenanfang und -Ende, seltene Frankaturen und Rollenbänder bewertet. Als Grundlage dienen für Preisangaben der Michel Katalog Europa-Ost und der Ungarische Briefmarken-Katalog "Preisliste der Ungarischen Briefmarken". Katalog-Bewertungen haben wir mit Punkten für Durchschnitts-Qualität angegeben basierend auf Anfrage und Angebot. Der Markenwert wird in Punkten angegeben. 1 Punkt entspricht ungefähr 13-16 Florint. (Frühling 1996.) Die Bezeichnung "EÉ" bedeutet "Liebhaberpreis".

Ich erhebe keinen Anspruch auf Vollständigkeit, das Gebiet mit seinen vielen Abarten ist noch nicht vollständig erforscht.

Nicht vergessen möchten wir an dieser Stelle auch unsere zahlreichen Korrespondenten im In- und Ausland, die sich mit wertvollen Informationen an der Gestaltung des Kataloges 1996 beteiligt haben. Ihnen gilt unser besonderer Dank. Verbunden mit der Hoffnung, dass sie uns auch in den kommenden Jahren mit sachkundigen Hinweisen weiter unterstützen werden.

Mit Erscheinen dieser Publikation bestreben sich der Landesverband Ungarischer Philatelisten und der Verfasser, die Briefmarkensammler mit einem aufregenden Gebiet der modernen Philatelie und mit deren ungarischen Beziehungen bekannt zu machen. Das Thema ist in Ungarn noch neuartig. Die Sammler und die Sachkundigen haben aber auch bisher dem Erscheinen der ungarischen Rollenmarken eine besondere Aufmerksamkeit gewidmet. Wir hoffen, dass dieses Handbuch auch Ihnen einen guten Dienst leisten wird. Wir möchten Ihre Bemerkungen und Ratschläge im Laufe einer späteren, verbesserten Auflage gerne in Betracht ziehen.

Besonderen Dank gilt Herrn Lukas Hegyi aus der Schweiz, der unsere Arbeit mit wertvollen Gedanken und Vorschlägen unterstützt hat.

Diese Arbeit dient auch als Andenken an den verstorbenen Herrn Béla Simády, der bereits vor 10 Jahren mit seiner wertvollen Begutachtung zur Katalogisierung der ungarischen Rollenmarken begonnen hat.

Budapest, 1996 .

Dobó Attila

Szótár /Wörterbuch

magyar / ungarisch	német /deutsch
ábra	Abbildung
ajánlott	Eingeschrieben (R)

álló párok	stehende Paare
álszelvény = zárószelvény	Blindfelder
arany	Gold
árusították	Verkaufszeit
automatabélyeg	Automatenmarken
barna	braun
bélyegárusító készülék	Briefmarken-Automat
bélyegív	Briefmarkenbogen
bélyeg pár	Briefmarkenpaar
bélyegtekerecs	Briefmarkenrolle
bélyegzés	Abstempelung
bélyegzés az illesztésen	Stempel auf Flickstelle
boríték	Briefumschlag
borítószalag	Rollenband
címlet	Wertstufe
csak futott levélen	nur auf echt gelaufenem Brief
csík	1 Streifen
csíkok	mehrere Streifen
darab	Stück
díjtétel	Postgebühr
EÉ= egyéni értékelés	Liebhaberpreis
egyes bérmentesítés	Einzelfrankatur
ellenőrző szám	Kontrollnummer
előszó	Vorwort
elsónapi bélyegzés (FDC)	Ersttagsstempelung
elsónapi felhasználás	Ersttags-Verwendung
értékatatok	Wertangaben
értékelés	Bewertung
expressz	Eilsendung / Express
f.	Fillér
felár	Aufpreis
felirat	Inschrift
fényezett papír	Papier gl nzend
fésűsfogazat	Kammz hnung
Filatéliai Szemle	Ungar. Briefmarkenzeitung
fogazat	Z hnung
fogazatlan	ungez hnt
forintérték, piaci érték	Tagespreis
Ft.	Forint
futott levél	echt gelaufener Brief
füzetbélyeg	Heftchenmarken (vom Markenheftchen)
gépszínátnyomat	Maschinenabklatsch
görgős kés	Rollmesser
hármascsík	Dreierstreife
hatascsík	Sechserstreife
hiányos nyomtatás	mangelhafter Druck

illesztés	Flickstelle
irodalom	Literatur
ív	Bogen
ívbélyeg	Bogenmarke
ívoszlop	Bogens ule
ívszegély	Bogenrand
ívszínátnyomat	Abklatsch
ívtekeres	Bogenrolle
kárminpiros	karmin
katalógus	Katalog
kékesfekete	blauschwarz
kékesibolya	blauviolett
kékeszöld	blaugrün
kiadás	Ausgabe
kiadás éve	Ausgabejahr
kibocsátás éve	Ausgabejahr
korai felhasználás	Frühdatum
körszálló	"Rundhotel"
Közlekedés I.	"Verkehrsmittel I."
küldemény	Sendung
különlegesség	Besonderheit
Lásd:	siehe:
légi posta	Luftpost
levél, tarifahelyes	portogerecht frankiert
levelezőlap	Postkarte
lilás ultramarin	lilaultramarin
MABÉOSZ	Verband Ungarischer Philatelistenvereine
matt	matt
megn. , megnevezés	genannt
mélynyomás	Tiefdruck
narancessárga	orangengelb
négyes tömb	Vierblock
névérték	Nennwert
nyomási eltérés	Druck nderung
nyomdai jelzet	Bogensignatur
nyomdai zárjegy	Verschlus zettel
olívsárga	olivgelb
összefoglaló	Zusammenfassung
összefüggés	Zusammenhang
összefüggő	zusammenhangende
összefüggő csíkok	zusammenhangende Streifen
ötös csík	Fünferstreife
papír, fényezett	Papier gl nzend
példa, példák	Beispiel / Beispiele
politikai hamisítvány	Politische F lschung
pont, pontérték	Punktwert

Postatörténet	"Postgeschichte"
próbatekeres	Prüfrolle
ragasztó	Gummi
rendellenesség	Ordnungswidrigkeit
sárgásbarna	gelbbraun
sárgásnarancs	gelborange
sorszám	Nummerierung
sötétbarna	dunkelbraun
számjegyeltolódás	verschobene Nummer
számozott	nummeriert
számozott szegély	nummerierter Bogenrand
Szarvas	Stadt in Ungarn
szelvény : zárószelvény	Leerfelder, Schlu felder
szelvényes	(Marke-) mit Leerfeld
színes bérmentesítés	Buntfrankatur
színváltozatok	Farb nderungen
Tájak-városok sorozat	"Landschaften und St dte"
tekeresbélyeg	Rollenmarke
tekeresborító	Rollenband
tekeresív szegély	Rollenbogenrand
tekeresrúd	Rollenstange
tekerestoldás	Flickstelle / Klebestelle
tekeresvég	Rollenende
teljes	komplett
tervező	Entwerfer
tévényomat	Abart
tizenegyes csík	Elferstreifen
többszínű	mehrfarbig
tömb	Block
turulos	"Turul"-Marke
vágás	Schnitt
végzáró szelvény borítón	Leerfeld auf Rollenband
vegyes bérmentesítés	Mischfrankatur
világos vörös narancs	hell-rotorange
világossárga	hellgelb
világoszöld	hellgrün
vízjel	Wasserzeichen
vörös	rot
zöld	grün
zöldesbarna	grünbraun